

מכונית לכל מפרסם

בני הספל

שלוש בעיות עמדו לפני המפרסמים: האחת — להחדיר את התודעה של מוצר חדש לגמרי. השנייה — לעדכן את השפה העברית בכל הנוגע למונחים טכניים. הבעיה השלישית היתה כמובן להחדיר את המכונית שבה מדובר לשוק המקומי. המוטיב החוזר בין כל הפירסומות הוא העברת מסרים קצרים ותמונות גדולות. נראה שהמפרסמים הבינו שהעמסת המודעה בתיאורים טכניים בלתי ברורים, תעיף את הקורא, והמטרה העיקרית של הפרסומת היתה להביא את הלקוח הפוטנציאלי לסוכנות, ושם יסבירו לו את מעלות הרכב. ציור גדול, שתיים שלוש שורות באותיות גדולות יחסית ובולטות ובעיקר כתובת וטלפון היו המינון שניכר כמעט בכל פירסומת.

ארץ ישראל נכנסה לעידן הטכנולוגי מאוחר יחסית. אמנם רכבות נעו כאן כבר בסוף המאה הקודמת אולם אמצעי התחבורה האחרים נשארו ברובם דומים לאלה מימי התנ"ך: סוסים, חמורים, גמלים ובעיקר — הרגליים. התשתית התחבורתית היתה אף היא לקויה ביותר וזו הסיבה שגם עגלות כמעט לא היו בנמצא עד אמצע המאה ה־19.

למרות שמכוניות ראשונות החלו לנוע בעולם בשנות ה־80 של המאה ה־19, הן לא נראו בארץ הקודש לפני שנת 1908, עת הגיע התייר האמריקאי צ'רלס גלידן עם מכונית לביקור של מספר ימים, מאורע שנוכר במספר שורות בעתוני התקופה.

מכונית "מהמין היותר חדיש" כפי שהופיעה בעתונים העבריים של שנת 1922. המחיר — 410-640 לירות מצריות

בארץ הקודש

הארון משארלס גלידדען סכאסמאן, אחד מהאורחים החדשים שבקרו את עירנו, הביא עמו סח"ל "אויטובויל" אשר עלה בו מחיפה ליפו ומיפו הנה, ושייל בו מסביב לעה"ק איזו ימים. חדשה אשר לא נהיתה עוד באח"ק. הנוסע הזה עזב בשנת 1901 את עירו וססבב את כדור הארץ סאו ועד עתה.

• אה"ק - ארץ הקודש • עיה"ק - עיר הקודש

מכונית "Stoewer" היותר חדיש

מהמין היותר חדיש
נמצאות במחסנם של
האחים ונגר, יפו

תכת דאר 239 : שח"רחוק 107

המחירים יוצאים מן הכלל בכוליותם :

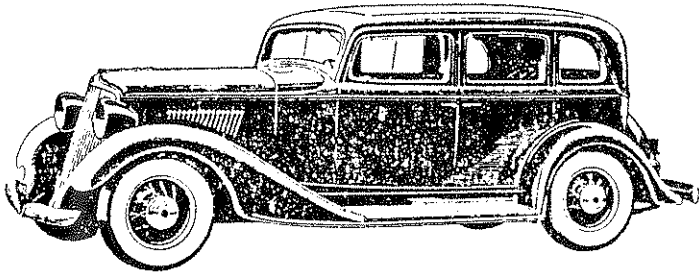
מכונית בת ששה מקומות 11 1' 6 12,86 II 640 לירות מצריות
מכונית בת חמשה מקומות 11 1' 4 8,24 II 410 לירות מצריות

הצבאות שלחמו במלחמת העולם הראשונה בארץ ישראל וסביבותיה הביאו עימם מכוניות רבות. עם תום המלחמה נשאר חלק ממכוניות אלה בארץ ונמכר כעודפי צבא, בעיקר לנהגים מקצועיים שהקימו את הקואופרטיבים הראשונים לתחבורה. מכוניות פרטיות כמעט שלא היו מהעדר סוכנים של בתי החרושת וללא גיבוי טכני. גם הכבישים המעטים שנשללו היו רעועים.

רק בתחילת שנות העשרים החלו לצוץ בארץ סוכנויות לכלי רכב, בעיקר שלוחות של בתי מסחר בקהיר ובביירות. הגאות הכלכלית של 1924/25 היוותה פריצת דרך והחל מאותו זמן החלו להופיע הפירסומות הראשונות למכוניות.

פירסומות שנות ה־20 היו כמעט אך ורק למכוניות פרטיות. רק בשנות ה־30 החלו להופיע פירסומות גם למשאיות ולאוטובוסים.

נוחיות פיסיית ורוחנית בתוך ← גראהם

GRAHAM

הנוחיות הפיזיות בתוך מכונית מוטורית כוללת נסיעה בלי זעזועים, ישיבה קלה על הכסא ורוחב מקום. את כל מיני הנוחיות האלה תמצאו בגראהם משום שיש בה סדורים מיוחדים לצרכי נוחיות אלה. הקפיצים הנרחבים מחוץ ללוח, המושבים המרופרפים עמוק כונית מתאימה למנוחה, הפיקוס הפנוי בשפע בשביל ארטנות הידים ופקוס לרגלים ליד המושבים והרחבים (שליש נוסעים בחוית ומאחור) ויסודות יותר ארוכים בשביל הנגלים הנוחיות הרוחנית הוא ענין עדין יותר עדין. האיכות של הצלצול אל הרחוב, שנעשה כאמצעות הרכבה נעו מיוחדת במינה, הרחוב המגיע לנו אינציס, הנמכת נקדת הכובד, הפקות הבטוח על החנופה הניאומטרית והמקורות ההידראוליים, המשתנים ביניהם בעצמם - כל סדורי גראהם, וכן גם הסדורים האחרים - פרשם נוחות נטוה הרגשה כרוה של שליטה על תנאי הדרך והתנועה.

כל מצאה גראהם - הסנון, הנוחיות, התאמה לדרך, הבט והתסכון - זהו אחד מסיודות הערך הדולאר, ומנו סומנים אתכם לנסות, הנוכל להצמיד מכונית לרשותך?

קפיצים מחוץ ללוח

קפיצי גראהם הם ארוכים ומסיים לס רכבה רכה ושה על של רכים ירוסות בוחה. סיסם איהם מחוץ לשלד המכונית. גם לפי זה לאור, ניו לנטע ניות לפי רכים הם יותר רכים. כ-82 אקציס פן הקפיצים הנגלים בחויה, ובשעה אינציס יותר רכים פאלה אחר סאה

מסגרת באניו

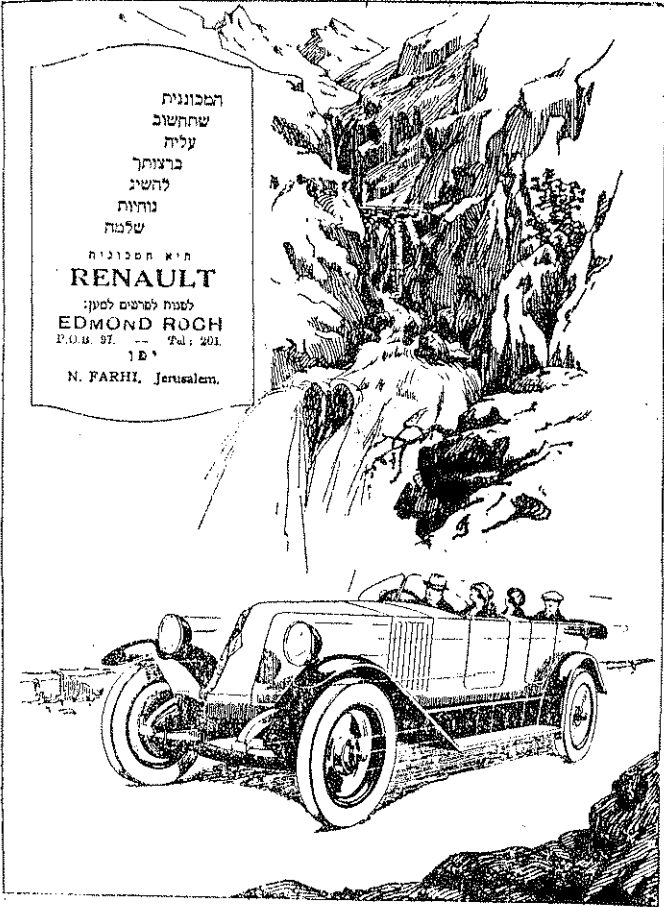
גראהם זוכר הציר המחיר דרך אה בתוך כמנה צפיה לבי באניו. באן מן הספק הסורכב של הציר של רגלים האצריים עזיר לנול אה הסטניה בורך, ובחיה של חתומים ולד סטנים הרישם. הנגה אהת של חוגים חוכה את סוב הצאריש לנסיעה בודכס

א. ה. קומי ואחיו
יפו ורמלה

מרכבת המחירים
מתחילה
מ-745 דולאר
בבית החרושה.

גרהם היא כבר מכונית משוכללת - משנת 1934. מעניין, אך המחיר הוא בדולרים, בעת שבארץ כבר היה מטבע מקומי - הלא"י (לירה ארץ-ישראלית)

אנו רואים כאן התעקשות על השימוש בשפה העברית, דבר שהוליד מונחים שאינם בשימוש כיום כמו "ארכובות הידיים" וגם מונחים טכניים שלא נקלטו. השילדה מתוארת כאן בשלוש צורות: "לוח", "מסגרת" ו"שלד המכונית". (אגב, במילון של האקדמיה משנת 1955 מופיעה המלה "מסגרת" ואילו כיום אנו משתמשים במילה "שילדה". כשהכוונה היא לחלק התחתון של הרכב הנושא עליו את גוף המכונית). ישנם מושגים במודעה שאינם מוכנים היום כמו "האיכות של הצלצול אל הרחוב". נראה שהמודעה פנתה לקורא המתוחכם תוך שימוש מופרז במונחים טכניים ל"מבינים".

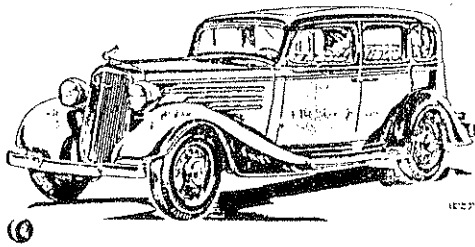

המכונית
שחשוכ
עליה
ברצונך
להשיג
נוחיות
שלמה
היא המכונית
RENAULT
לנחה לשיטם לטון:
EDMOND ROCH
P.O.B. 97. — Tel: 201.
יפו
N. FARHI, Jerusalem.

מודעת "רנ" משנת 1927. ברור לגמרי כי המודעה יובאה מחוץ לארץ שכן הנוף אלפיניסטי בתכלית. סוכנויות המכוניות היו באותה עת בידיים ערביות בלבד

בשתי הדוגמאות ניכר השימוש בשפה עברית צחה. למשל ה"שח רחוק" במודעה של האחים וגנר והמלה "מכונית" שהופיעה אמנם עם בוא המכונית הראשונה בשנת 1908 אולם עדיין לא התגברה על ה"אבטומוביל" עד אמצע שנות ה-30. אלה שבכל זאת ניסו לגדוש פרטים טכניים במודעות גילו שהשפה העברית אינה ערוכה לתאר את חלקי הרכב. הפירסום הראשון של האקדמיה ללשון עברית שהתייחס למונחי המכונית הופיע רק בשנת 1955. הדוגמא הבולטת לקשיים היא של "גרהם" (היום חלק מ"ג'יפ"-קרייזלר) משנת 1934:

החידושים הנפלאים האלה בשברולט לשנת 1934

- § קפיץ לתיקים סגולים כבדים
- § מנגנון "רוק כחול"
- § זנב קלימבר לבידוד
- § מנוף יותר נמוך
- § הספק יותר גבוה
- § יסוד נללים יותר חזק וזו נחשבו
- § סרספת פליטה יותר גבוהה
- § ארבעה אל-סטרס
- § נטיית הליקה וסקפה
- § מעצורים מונעים בכל סוג אוד
- § סגנון חד

סוכנות עברית
חברה א"י אוטומובילים בע"מ
תל-אביב
רחוב אלנבי הבית הכחול, מול בית הדאר הראשי
חיפה, רחוב הנמל בית עזיז חייט

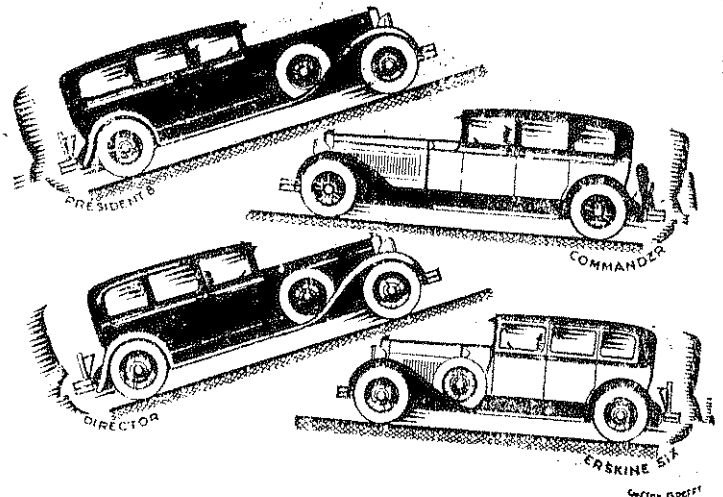
ב-1934 כבר קיימת בשוק "סוכנות עברית" - חברה א"י
לאוטומובילים - הפועלת עד היום

המודעה של "שברולט" משנת 1934 מדגישה את ההבדל החד בין הגרפיקה ובין התיאור הטכני. אולם גם כאן נתקל הניסיון לשדך את המכונית לעברית בקשיים: "נחץ יותר מהיר", "קפיצי קדם" ו"מרכבות פשר" ישאירו את הקורא היום תוהה למה הכוונה. החברה הא"י לאוטומובילים החתומה על המודעה ידועה יותר כסוכן של "פורד" (החל משנת 1936 עד היום). בשנת 1934 פרסם הסוכן הקודם של פורד, ל. גליקמן, את אחת המודעות היפות לדעת:

לעומת מודעה זו נראית המודעה של "סטודיביקר", מסוף שנות ה-20 כשיא הפשטות, למרות שגם בה מנסים לתאר את מעלותיה הטכניות של המכונית. גם כאן היו חסרות מספר מלים עבריות ובראשן למונח מכונית המתוארת כאן כ"אבטומוביל". כמה מונחים מתוארים כאן כעברית שאינה בשימוש היום. "משתיקי הרעש" של אז למשל נקראים היום "כולמי זעזועים" ואילו ה"מעצורים" שהיו כה נפוצים בפירסומות של אז מתוארים כאן כ"בלמים".

"סטודיביקר", המכונית האמריקנית הציעה ב-1929 ארבעה "צ'מפיונים" (אלופים). הסוכנים המורשים - עדין - ערבים כולם

ארבעה צ'מפיונים חדשים למרוץ של "הסטודיביקר"

ל"הארסטי" זו שש גללים חדש יש שאם יתר איך וזהו עוז יותר יפה בעלמים החודשים ששקפו מרעס החדרולים. הכת הטובני והאויסור מייסוס החדש הפנוני לוחקר יותר טוב וישאר השכלולים המכניים עושים אותו למעלה שבין האבטומובילים בעולם.

באי יש יותר והמירות באבטומובילים לפי פנס וכל אחד הוא "פסיון" במיט. המנוע ופס כחור 100 האלפים החדשים של "הסטודיביקר".

רושדי מוטה אגה | **טיילור ומוטראו** | **ה דאגאני** | **ג'אודת טעיד**
רח' אלנבי, חיפה | רח' עריזה | **אל-דגאני** | **אל-דגאני**
סדרות המלך בורג, יפו | סדרות המלך בורג, יפו

מודעה יפה נוספת, של "ריאו" (היום חלק מיצרנית המשאיות "וייט") מראה את הפנים הבין לאומיים והמגע של חר"ל שניסו המפרסמים להצמיד למוצרם. המראה הקוקטי המצודר של הנוסעות ברכב מהווה משקל נגד לצייד האנגלי העומד ליד מכונית "מוריס" (היום חלק מקבוצת "רובר").

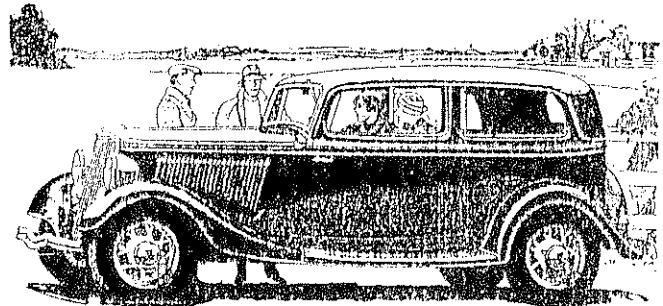
למי ששאל עצמו מה פירוש השם "ריאו" מספקת המודעה תשובה: אלה הם ראשי התיבות של שמות אחד מחלוצי תעשיות המכוניות - ראנסום י. אולדס

מכונית מהירה יפעה והוד פורד 1934

נוצי שעה ע"י ההגה תוכיח לך את טיב המכונית הזו ונחיותה יותר מכל מה שאפשר למטור בכתב אתה תוכח שוהי אחת המכוניות המשובחות ביותר שנהגת בימך.

בקש הוכחות בביתן 14 יריד המזרח

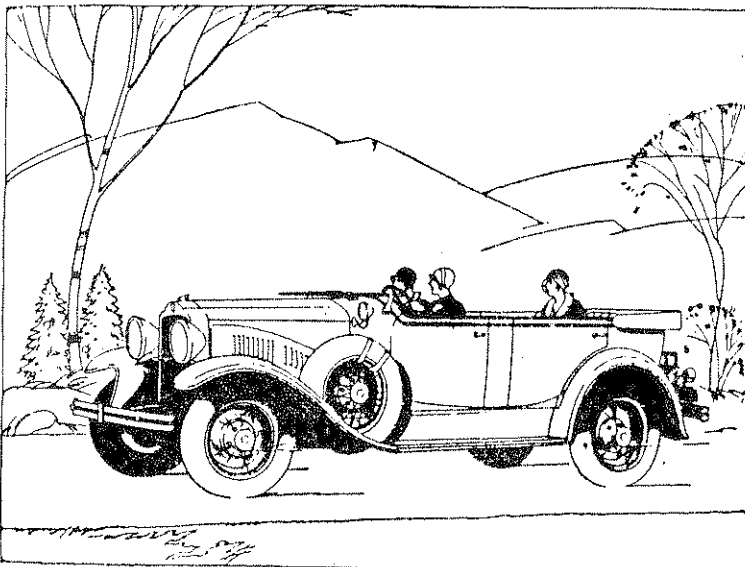
FORD MOTOR COMPANY (EGYPT) S.A.E.

ל. גליקמן ושות' סוכנות למכוניות

"פורד" מציגה "יפעה והוד" (למעלה). "מוריס" (למטה) מגייסת לעזרתה את העובדות. ביניהן: המכונית תיסע "עשרים מילין או יותר בהוצאת פיטרול (דלק) של שילינג אחד"

ריאו

REO

סוג מכונית הנוסעים "ריאו" כולל סוסים שלדים, המתאימים לכל הדרשות האקלימיות והצרכים השונים של בעלים פרטיים לשמש של תענוג או מסחר. מבני הנחיות והמהירות של מכוניות-נוסעים אלו, אין כמותן בשביל חברות, המתעסקות בחובלת נוסעים. הנוגים המיוחדים והקיים הדקים, העדינים של העגן הסופסוף "ריאו" הם שיות היום והתלחו בכל מקום שהמכונית מופיעה.

משלוח מכוניות נוסעים "ריאו" משוכללות נחטבל במחסני הסוכנים ומפיצים בא"י ובע"ז

חברת ריאו ארץ-ישראל

האחים סקורווד, א. דודין ול. ה. הולנד

הענן לאלטרמות REOPAL

היצרנים: חברת מכוניות לנסינג ריאו

המשרד הראשי: דרך יפו-תל-אבוב מס' 3 ת.ד. 345, טלפון 306

* ריאו - ראשי היות של ראנסום י. אולדס. הלוח בחפשות האוטומבילים אתר מפיסדי חברת המכוניות "ריאו" וכעת נשיא הדיקטוריון שלה.

הסניף בחיפה: רחוב יפו 538 ת.ד. 80, טלפון 538
* Reo are the initials of Ransom E. Olds, a pioneer in the motor car industry, one of the founders of the Reo Motor Car Company and at present Chairman of the Board of Directors.

MANUFACTURERS REO MOTOR CAR COMPANY - LANSING

עובדות על מוריס

ארגון מוריס מפותח כליכך ומחירי מוריס מוכרים כליכך עד שספט' אם בחמשים או אפילו כמאה לייש יותר תוכלו לקנות אבטומוביל טוב כזה.

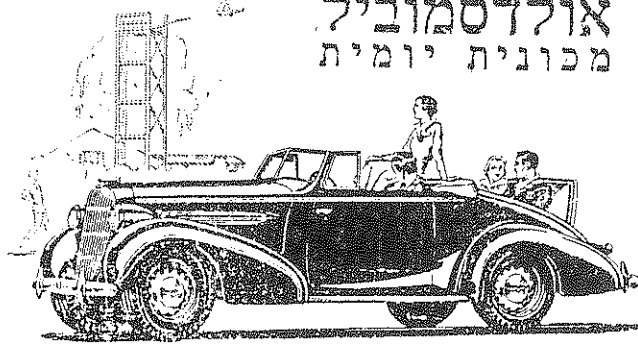
מחירי מוריס רבים הנמוכים ביותר שבהם יכול בעל-תחרושת הכי גדול באירופה להוציא אבי-טומוביל טוב כזה.

MORRIS מוריס

יסע עשרים מילין - או יותר בהוצאת פיטרול של שילינג אחת 1000 מילין - בהוצאה של ארבעה שילינגים לשמן 10000 או יותר בלי להתליף את הציבים.

ירושלים יפה חיים E. A. S. T. Co.

אולדסמוביל מכונית יומית

משה קרסו • תל-אביב • יפו • ירושלים • חיפה

פורד המשיכה להתייחס לאירועים הביטחוניים ובזמן מאורעות פורטמה המודעה הבאה: 1936-39

להגנה ממשית בדרכים, בכפר ובשדה

השתמשו ב-

מכוניות פורד משוריינות

לנוסעים ולמשא
מכל המפוסים

להשיג במחירים זולים ובתנאי-תשלום נוחים אצל
חברה ארץ-ישראלית לאוטומובילים בע"מ
הסוכנים הכלליים של מכוניות פורד לא"י וענדי-הירדן:

תל-אביב	חיפה	ירושלים
בית הדר	מרכז מסחרי	רחוב יוליאן
טלפון 3666	טלפון 1207	טלפון 3405

גם "אוסטין" (כיום חלק מ"רובר") הכניסה מגע אנגלי מכובד למודעותיה:

"הגד לי עוד מלה בשביל
בטחון"
בן אדוני

אוסטין

ראה ובסה את המדלים
החדשים של 1934
אצל
ספינים
בע"מ
המפיצים היחידים
חיפה ירושלים יפו בירת דמשק

124 אוסטין סלון 1934 בעמיר 245 לירות

מחירי המכוניות בירידה. ב-1933 עלתה מכונית אוסטין סלון 245 לא"י

לעומת המודעות של המתחרים אשר ניסו לשוות צורה בין לאומית ורקע של חו"ל (כמודעת "רנו" לעיל), אנו רואים יותר ויותר החרת זיקה בין "פורד" וההתיישבות. בשנת 1939 מפרסמת החברה משאית כמודעה המצוירת בידי האחים שמיר. הפועלים ככובעי טמבל העובדים בנמל הרומה מאד לגמל ת"א מהווים ניגוד לעזרות המבלות ליד הבריכה במכונית ה"אולדסמוביל".

מכונית משא
פורד V.8

1/2 עד 4 1/2 טון

הפסים החדש בולטו 41 טון 430 מ. ארון
מסין במחירו הול ובחסכונו בחסרי דלק
בני לעבודה סקיפה יתר
כפתוח ופן ובפתח הגאנת

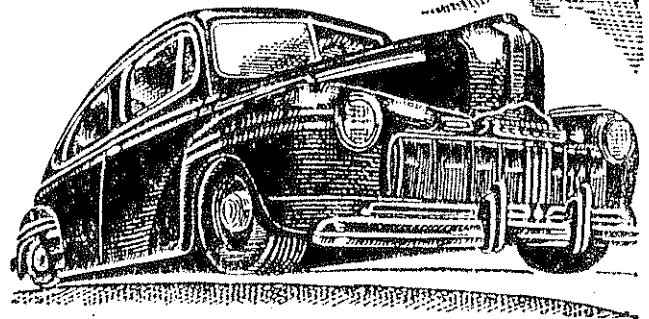
מסובי

חברה ארץ-ישראלית לאוטומובילים בע"מ
תל-אביב, בית הדר 3666 • חיפה, סוף החוש סלון 1207 • ירושלים, רח' זכריה טרי 3405

המשאית של "פורד" לעומת המכונית הפתוחה של "אולדסמוביל" (למעלה משמאל)

לאחר המאורעות ומלחמת העולם השנייה, בשנת 1946, אנו רואים רקע ארץ ישראלי מובהק במודעת "פורד בראש".

פורד בראש

חברה א"י לאוטומובילים בע"מ חל'אביב • ירושלים • חיפה

הזיקה החזקה ביותר לארץ היתה, כמובן של המכוניות שהורכבו כאן משנות החמישים ואילך. "קייור אילין" ו"אוטוקרס" ידועים וזכורים אולם רבה היתה תמיהתי כשנתקלתי לפני שנים אחדות במודעה הבאה משנת 1935, המספרת על מכונית בשם "כרמל סטנדרד", ולא של "אוטוקרס"...

הפרטים המועטים שהופיעו במודעה לא היו, במבט ראשון, בסיס מתאים לגילוי הסיפור המסתתר מאחוריה אולם הפיכת "החברה הארץ-ישראלית למובילים" ל"חברה הישראלית למובילים" גילתה שאכן קיימת חברה כזו עד היום והיא היבואנית של טרקטורי "פרגוסון". תחילת החברה אכן בנסיון להרכיב מכוניות "סטנדרד" (היום חלק מ"רובר") במפעל קטן ליד חיפה, בשנת 1936. לאחר הרכבתן של כעשרים מכוניות שכוננו כאן "כרמל", נזנח הרעיון והחברה מייבאת מאז כאמור מכוניות וטרקטורים.

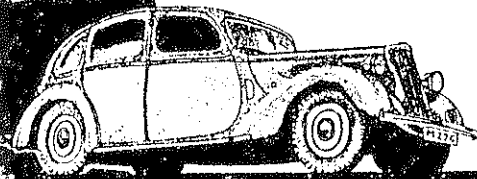
הנסיון הרציני ביותר להרכיב בארץ מכוניות היה של אפרים

לבוהגיי-מכונית המחשיבים איכות משובחת
הגנו מציעים:

תוצרת בריטית, בת-סמך וחסכונית
מבית-החצר של "סטנדרד מוטור קומפני" באנגליה
(STANDARD MOTOR COMPANY)
המכונית היחידה שהרכבתה נעשת בא"י בשם

"כרמל - STANDARD"
שרות מצוין ואפשרות נוחה לתקנים, להשלמה
ולתחלפת החלקים בבית-החצר שלנו בחיפה.
לרשימתו נציג לפני את המכונית, ויכיר את יתרונותיה.

חברה א"י למובילים בע"מ, חיפה
רחוב צרת (ליד גשר-של) טל. 175-ת. די. 429

אילין במפעלו "קייור-פרייזור". המפעל הוקם בשנת 1951 והמודעה היפה להלן לוותה את טכס הפתיחה המפואר בנוכחות ראש הממשלה הראשון, דוד בן גוריון.

**קייור
פרייזור**
לישראל
בע"מ

**חמ"ע ל
חיידך בארץ**

ח י פ ה

הבו שם למכונית הישראלית

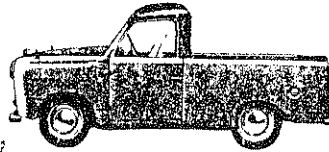
ואלה דגמי המכוניות:

STATION - WAGON

DELIVERY - VAN

PICK - UP

חברת אוטוקרס חיה במקשה שם למכונית הישראלית המיוצרת על ידי ומכירה גם על ידי

מלווה כרס של **תחרות 500**

תנאי התחרות:

- א. על השם להיות עברי קצר, קולע, קל לזכור לקריאה ולטויה.
- ב. כל שותף רשאי להגיש שלושה שמות.
- ג. השם יכונה את להגיש באשר המכונית שאנו משוקים מעבר לים וישארה כבר שם זה.
- ד. באם יבחר שם שהוגש על ידי מספר משתתפים יקבע הוכחה בהגילת חברת אוטוקרס שומרת לעצמה זכות הפרטים והשמות בהצעות שיוגשו.
- ה. הטוער האחרון להגשת ההצעות הוא: 11.11.1994. ההצעות יש לשלוח אל: פרסום בינאליטאל, רחוב הנביאים 20, חיפה.

שגולות מכוניותינו:

- קלות במשקל וכישר ועמסה גבוהה.
- חסכון רב בשמשי והחוקה.
- מבנה איתן ויציב.
- מנוע אנגלי פעולה.

לחשיבו בסוכנותינו:

במכירה חופשית

תל - אביב - רחוב המסגר 43, טלפון 222

חיפה - רחוב יפו 145, טלפון 411

ירושלים - רחוב המלך דוד, חול משרד הרושין, טלפון 2324

הבו שם למכונית החדשה - שקיבלה את השם סוסייתא

אוטוקרס חברה בע"מ
חיפה • דרך יפו 145 • טלפון 68961

את מכוניותיה מעבר לים.

את השם הציע צעיר בשם יוסי שוב שזכה בפרס כספי וב...מכונית סוסייתא.

גם מפעל אוטוקרס נסגר ומה שנותר לנו כיום מתעשיית הרכב הינם יצרני רכב השדה והאוטובוסים. למעשה מפעלי הרכבת האוטובוסים היו והינם יצרני הרכב היציבים והגדולים בארץ ואתם תייצג כאן חברת "המומחה" במודעה משנות השלושים.

סופו של המפעל, שמאוחר יותר נקרא "קייור אילין" שפשט את הרגל וניקנה על ידי מתחריו "אוטוקרס", יצרנית הסוסיתות המפורסמות. יצחק שובינסקי בעל המפעל החל לייצר את הסוסייתא בשנת 1958. בשנת 1960 הוא החליט לתת שם עברי לרכב ולשם כך הוא הכריז על תחרות נושאת פרסים. השם היה חייב להיות עברי, קולע, קל לביטוי ולכתובה. כן נאסר על המשתתפים להציע את השם "סברה", משום שהחברה הודיעה שבשם זה היא משווקת

Established 1927

«HAMUMCHE»
Co.

Manufacturers of all Kinds
Bodies of Motor-Cars of
Omnibus & Loading-Cars

TEL - AVIV
Petah-Tikvah Highway
P. O. B. 295 Tel. 3788

Obtained a Medal at Exhibition 1929

נוסדה בשנת 1927

חברת
"המומחה"
ביה"ד לתעשיית כל מיני
אוטובוסים, ארגוני משא

תל - אביב
דרך פתח-תיקוה, ת.ד. 295
טלפון 3788

בעל מדליה בתערוכת 1929